

Tribuna

Espoli i comerç arqueològic: els hi cal una bona morterada

En les darreres setmanes, la premsa ens està informant de diferents judicis per presumpte compra de peces arqueològiques espoliades. La novetat és que aquesta vegada les evidències són aclaparadores. El 13 de setembre de 1995, la policia suïssa va trobar en el magatzem del traficant Giacomo Medici a Ginebra quasi 2.000 peces procedents d'intervencions furtives. Però, més important fins i tot va ser la troballa de documentació i fotografies que vinculaven els llocs dels espolis amb la destinació final de nombroses peces, en un període de més de trenta anys.

Les investigacions impliquen a moltes persones, però també institucions com el Metropolitan de Nova York, el Fine Arts de Boston, el Museu de Toledo (Ohio), el Museu de Tokio o el Glyptothek de Copenhaguen.

En el judici que ara es celebra a Roma, està encausada Marion True, doctora en Art per Harvard i ex-conservadora d'antiguitats del Museu Getty. Els càrrecs són l'adquisició pel Museu de 42 peces arqueològiques robades a Itàlia. L'any passat, Giacomo Medici ja va ser condemnat a deu anys de presó per vendre'ls-hi.

La defensa de la Dra. True assegura que les adquisicions van ser de bona fe. Però una auditoria d'un prestigiós advocat de Nova York, Richard Martin, ha donat a conèixer nombroses cartes i notes internes que demostren plena consciència alhora d'adquirir peces espoliades. En relació a la famosa Venus de Morgantina (comprada per Marion True l'any 1988 per 18 milions de dòlars), el llavors director del museu, John Walsh, va escriure en una nota interna: "Sabem que és robada".

A finals de novembre, el diari *Los Angeles Times* ha establert que 54 dels 82 objectes que han estat identificats com a "robats" en el Getty, formen part de les 104 antiguitats classificades per l'entitat com "obres mestres".

La restitució a Itàlia, per part del Getty, de cinc peces l'any 1999 i tres més aquest darrer mes de novembre –quatre dies abans d'iniciar-se el judici-, no han evitat el procés. Tampoc les gestions que portaven a terme amb el govern d'Atenes (reclama quatre peces), han estat suficients per impedir que els grecs hagin iniciat un nou judici a Los Angeles.

Activitats

MEMORIAL JOSEP BARBERÀ Adjuntem amb aquest número del Full d'Informació una butlleta per tal de qui ho desitgi pugui comprar l'obra guanyadora de la segona edició del **Premi d'Arqueologia Memorial Josep Barberà i Farràs**. El preu pels associats és de 13€, 3€ menys que el preu de venda al públic.

PRIMER FÒRUM AURIGA. La Societat Catalana d'Arqueologia va participar en el **Primer Fòrum Auriga** que va tenir lloc a Esparreguera el dia 26 de novembre. Una trobada de totes les persones i entitats que desenvolupen alguna activitat relacionada amb el llegat grecoromà a Catalunya. Aquesta trobada forma part dels cursos de formació de professorat de l'escola d'hivern del Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya.

HOMENATGE A RICARD PASCUAL I GUASCH. Fins el 17 d'abril es pot visitar l'exposició, homenatge a Ricard Pascual i Guasch, **Sant Genís de Tapioles. Homenatge a Ricard Pascual i Guasch**. La Societat Catalana d'Arqueologia col·labora en aquesta exposició que organitzen l'Associació Cultural Vallgorguina i l'Ajuntament de Vallgorguina.

Davant aquest panorama, el darrer mes de desembre, el Metropolitan de Nova York ha anunciat l'acord per retornar a Itàlia les 30 peces que li reclama. Fa un any, ni es molestaven en respondre les reclamacions que els hi feien des de Roma.

En un context més proper, aquests passats mesos d'octubre i novembre la Guardia Civil ha informat sobre dues operacions contra el comerç i l'espoli arqueològic. Les investigacions van iniciar-se al tenir coneixement que unes botigues de numismàtica, de Cuenca i la Vall d'Uixó (Castelló), es dedicaven presumptament a l'adquisició i posterior comercialització de materials procedents del furtivisme arqueològic.

Les corresponents esperes, vigilàncies i seguiments van poder saldar-se finalment a la província de Cuenca, en el marc de l'anomenada "Operació Morteruelo", amb 11 registres domiciliaris, la detenció de 3 persones i la imputació d'altres 4. Així mateix, van intervenir-se uns 5000 objectes espoliats, detectors de metalls i documentació diversa.

Quasi de forma simultània, en les províncies de Castelló, València i Teruel va portar-se a terme "l'Operació Castalla". Aquesta vegada, les diligències fructifiquen en 9 registres domiciliaris, la detenció de 3 persones, la imputació d'altres 3 i la recuperació d'uns 15.000 objectes.

En el transcurs de la investigació, també es determinà que algun dels imputats es dedicava a la falsificació de peces arqueològiques, per després vendre-les com autèntiques. Imaginem que més d'un "col·leccionista" està revisant el contingut de les seves preuades vitrines.

No són històries llunyanes. Furtius i traficants també operen a Catalunya. Ara mateix, des de la Comissió de Patrimoni SCA estem col·laborant amb les autoritats competents en la identificació d'un furtiu i de gestions relacionades amb el comerç de peces arqueològiques. No són els únics. Des d'aquestes ratlles demanem la col·laboració activa de tots els socis per a que, com en una de les darreres operacions policiaques, rebim la corresponent –*stricto sensu*– morterada. Tan el correu electrònic com el telèfon de l'entitat són a la vostra disposició per rebre informacions i suggeriments.

Joan-Carles Alay
Comissió de Patrimoni SCA

SOCIETAT CATALANA D'ARQUEOLOGIA
Bailèn, 125, entresol 1a.
08009 BARCELONA
Tel. 93 458 55 11 - Fax 93 457 11 82
A/e: sca@scarqueologia.com
http://www.scarqueologia.com